

УДК 37.01+37.04+378

DOI: <https://doi.org/10.33216/2220-6310/2022-104-2-39-51>

СПОРІДНЕНА ПРАЦЯ ЯК СКЛАДОВА ОСВІТНЬОЇ ПОЛІТИКИ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

М. М. Букач

ORCID 0000-0001-9778-2894

Стаття присвячена реалізації освітніх ідей українського філософа Г. С. Сковороди в умовах інформаційного суспільства. Автор звертає увагу на одну із провідних освітніх ідей філософа, зокрема, споріднену працю, яка в умовах новітніх технологій розкриває перспективні напрямки для розвитку освіти. Виклики інформаційного суспільства щодо освітньої сфери, які пов'язані із суттєвим збільшенням надходження обсягів інформації, призвели до фундаментальних змін, як у роботі вчителя, так і в навчанні дитини.

Технологізація розумової діяльності, відкриваючи нові шляхи до інноваційного творчого мислення, розширення можливостей самостійного пошуку та засвоєння знань, разом з тим стала причиною підвищення запиту на якісні освітні послуги, що вплинуло на потребу у переосмисленні підготовки педагогічних кадрів.

Наголошується на необхідності розглядати освіту як особливу галузь, як для становлення країни, так і для особистісного розвитку людини. Виходячи з цього, питання спорідненої праці пропонується розглядати вже починаючи з етапу підготовки майбутніх вчителів, і через них, як носіїв якісної освіти, запроваджувати споріднену працю до безпосередньої роботи з дитиною.

Споріднена праця розглядається не лише як можливість вирішення проблеми підвищення якості педагогічних кадрів, але й як основа формування творчої особистості вчителя. У статті наголошується про необхідність обайливого зрощування спорідненого до педагогічної діяльності майбутнього вчителя, через більш ефективне поєднанням теоретичного і практичного навчання, через систему професійно-спрямованих педагогічних практик, щоб студент з перших курсів мав змогу відчувати, що він займається власне спорідненою справою.

У статті піднімається питання щодо пошуку талантів кожної дитини і створенню умови для їх подальшого розвитку, що є суттєвою відмінністю від тих підходів, які розглядалися на попередніх етапах становлення освітньої системи.

У дослідженні були використані теоретичні методи аналізу, синтезу, аналогії, а також емпіричні методи спостереження та вивчення продуктів діяльності. Отримані результати вказують на необхідність більш ретельного розгляду проблеми.

Ключові слова: *освітні ідеї Г. С. Сковороди, інформаційне суспільство, споріднена праця, споріднений до педагогічної діяльності вчитель, творча особистість.*

Постановка проблеми у загальному виді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Як відомо, у цьому році ми відзначаємо 300 років з дня народження відомого українського філософа Г. С. Сковороди, у контексті цього виникає запитання: наскільки актуальними є його погляди на процеси виховання молодого покоління в епоху інформаційного суспільства, в епоху сучасних технологій, наскільки меседжі надані у XVIII ст., можуть бути сприйняті у XXI ст. сучасним освітнім та соціальним середовищем? Щоб дати відповіді на ці питання, потрібно спочатку окреслити найважливіші виклики, які ставить перед освітньою системою інформаційне суспільство.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковане вирішення даної проблеми і на які спирається автор. Слід зазначити, що за останні роки спостерігається зростання інтересу науковців до особливостей розвитку освіти в умовах інформаційного суспільства, зокрема, ці питання окреслені в роботах А. Бойко, С. Куцупал, Л. Панченко, І. Пиголенко, Н. Толоконнікової та ін. Зазначені автори наголошують, що активно інтегруючись у систему освіти, сучасні інтернет-технології відкривають нові обрії, тому стає важливим вирішення питання підвищення інформаційної культури сучасної молоді. Мережа інтернет стає «...ключовим елементом у забезпеченні здійснення комунікацій, неосяжним сховищем і джерелом інформації, середовищем навчання та праці» (Пиголенко, 2007, с. 3-4). Суттєве збільшення надходження обсягів інформації призводить до фундаментальних змін у роботі вчителя, яка потребує не лише професійної і комп'ютерної підготовки, але й акцентування уваги, насамперед, на творчому компоненті, який можливий лише при зацікавленому ставленні до власної роботи. Вищезазначене вказує на необхідність реформування системи підготовки педагогічних кадрів. Адже в майбутньому успіхи освітнього закладу в великій мірі залежатимуть від якісного складу викладачів. Ця залежність простежуються вже на сучасному етапі, а у подальшому буде ще більше набирати обертів.

Науковці звертають увагу на такі характерні риси, які сприятимуть соціалізації молоді в умовах інформаційного суспільства:

- прослідковується тенденція поступового збільшення кількості молодих людей, які бажають та отримують вищу освіту, не заради «документа про вищу освіту», а заради набуття нових знань та можливості бути включеними у сучасний інформаційний простір (Піголенко, 2007, с. 3). Тобто в суспільстві починають цінувати якісні освітні послуги – вміння виявляти та розвивати здібності дитини, надання якісних знань та перетворення їх без суттєвих втрат у практичні вміння та навички;

- технологізація розумової діяльності, відкриває новий шлях до інноваційного творчого мислення. Щоб своєчасно і ефективно відповідати на виклики нової інформаційної епохи, стати повноцінним учасником виробництва та розповсюдження нового знання в інформаційному суспільстві, людина має навчитися самостійно здобувати знання та набувати навичок творчого інноваційного мислення.

Мета статті. Запит молоді на якісну освіту та актуалізація в сучасних умовах потреби творчого розвитку особистості перегукуються з ідеями, запропонованими нашим славенним філософом Г. С. Сковородою, які були сконцентровано оформлені у понятті «споріднена праця». Отже, вважаємо за потрібне звернути увагу саме на цей, з нашої точки зору, провідний педагогічний напрям.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих результатів. Споріднена праця – це одна з провідних освітніх ідей Г. С. Сковороди, яка з плином часу і появою нових технологій починає розкривати нові перспективні напрямки для розвитку освіти. Виходячи з того, що педагогічна галузь є особливою, як для розвитку країни, так і для особистісного розвитку людини, вважаємо за необхідне розглянути питання спорідненої праці окремо щодо підготовки майбутніх педагогічних кадрів, а окремо щодо безпосередньої роботи з дитиною.

Значна частина життя людини пов'язана з професійною діяльністю, то від того, з яким настроєм вона буде виконувати покладені на неї професійні завдання, у значній мірі залежать, як якість виконаної роботи, так і отримані від цього позитивні емоції, а отже й відчуття щастя. «Робота наша – це джерело веселощів. А коли кого робота не звеселює, той не має з нею спорідненості, хто не є приятелем її вірним і нічого біля неї не любить, той завжди неспокійний і нещасливий... Щасливий той, хто поєднав любов собі роботу із загальною. Це справжнє життя. І тепер можна зрозуміти таке Сократове слово: «Одні живуть для того, щоб їсти й пити, а я п'ю і їм для того, щоб жити». (Сковорода, 1994, с. 115-116). Отже, щоб навчити людину щасливому життю, проблему спорідненої праці потрібно більш глибоко

розробити в освітній сфері, і це стосується не тільки безпосередньої роботи з дітьми, а й підготовки педагогічних кадрів.

У байці «Жайворонки» Г. С. Сковорода звертає увагу на проблему якості кадрів, а в освітній сфері це питання є архіважливим: «Багато хто не за призначенням починає велике діло та погано кінчає. Всякій справі є печаттю добрий намір та кінець» (Сковорода, 1994, с. 104). На жаль, сьогодні не рідкість у наших освітніх закладах, коли вчитель не працює, а відпрацьовує без натхнення, без задоволення, як кажуть відбуваючи номер. Який ми можемо очікувати результат від такої роботи, і про яку якість можна говорити?

Нам потрібно зробити педагогічну галузь пріоритетною у державі і привабливою для педагогічно талановитої молоді. Підкреслимо слова – педагогічно талановитої – адже маємо створити якісну систему відбору молоді у педагогічні ЗВО. На жаль, непоодинокі випадки, коли до роботи з дітьми потрапляють люди, у яких відсутній педагогічний талант і які роблять велику шкоду і дитині, і державі. Спорідненого до педагогічної діяльності вчителя потрібно дбайливо вирощувати:

- По-перше, слід організувати освітню справу таким чином, щоб педагогічних вищих навчальних закладів пішли талановиті випускники гімназій та загальноосвітніх шкіл, а для цього потрібно змінити освітню політику в державі. Красномовно про ставлення держави до освітньої сфери говорить той статус, який займає працівник освіти, порівняно з іншими професіями, у нашій країні. Порівнюючи ціннісне ставлення до фахівців освітньої галузі з провідними країнами, ми бачимо, що у нас – низький рівень престижності педагогічної професії. Адже, якщо у провідних країнах світу до професії вчителя ставляться з повагою і вона у рейтингу професії знаходиться у першій трійці професій, то за даними міжнародного кадрового порталу HeadHunter Україна, який провів опитування для визначення рейтингу найпрестижніших та найменш престижних професій в Україні у 2015 році, професія вчителя та педагога посідає четверту сходинку в ТОП найбільш непрестижних професій (Топ-10 найпрестижніших професій в Україні). А це вказує на те, що найкращі випускники гімназій, загальноосвітніх шкіл підуть поступати на більш престижні професії, і наші педагогічні вищі навчальні заклади отримують студентів з меншими потенційними можливостями, а отже і з дітьми в подальшому будуть працювати не найкращі педагогічні кадри.

- По-друге, потрібно більш активно впроваджувати систему різноманітних стимулів для педагогічно талановитих студентів (участь у конкурсах, проєктах, фестивалях, поїздки на стажування у закордонні вищі навчальні заклади тощо), щоб підтримати відданість професії і громадську

позицію. Саме на розвитку цих якостей наголошується у байці «Бджола та шершень», де шершень – це образ людей, котрі сконцентровані на матеріальних благах і народжені для того, щоб їсти і веселитися, на протизвагу бджолі, яка уособлює мудру людину, яка трудиться у спорідненій праці. «Багато шершнів без пуття кажуть: нащо цей, до прикладу, студент учився, коли нічого з того немає? Нащо, мовляв, учитися, коли це не дає багатства?.. [Кажуть це], не зважаючи на слова Сираха: «Веселе серце — життя для людини, і не тямлячи, що споріднена праця і для нього найсолодший бенкет» (Сковорода, 1994, с. 122-123). Так от, ми маємо створити комфортні умови для розвитку саме тих студентів, які мають гуманістичні нахили і задатки високої духовності.

Говорячи про підготовку людини до життя, Г. С. Сковорода у байці «Дві курки» наголошує на необхідності закріплювати набуті знання практичною діяльністю, без якої знання не життєздатні. «Яка користь знати, як робиться діло, коли ти сам його не зробиш? Узнати не важко, важче зробити. Наука та досвід — це одне і те ж. Вона не у знанні самім живе, а в роботі. Знання без діла — це мука, а діло – без природи. Ось чим різняться *scientia et doctrina* (знання та наука)» (Сковорода, 1994, с. 108). Продовжуючи думку філософа стосовно необхідності поєднання теоретичного і практичного навчання в освітянській галузі, ми пропонуємо наситити перші курси навчання у вищих педагогічних закладах системою професійно-спрямованих практик, на яких студент зможе відчути – чи споріднена педагогічна праця для нього. Це має бути подібно підготовці лікарів, які у процесі практик з'ясовують для себе, чи нормально вони реагують на побачену кров, на страждання пацієнтів, чи здатні виконувати непросту повсякденну роботу лікаря. Такі ж самі, а то й більші вимоги, ми маємо пред'являти до студента педагогічних навчальних закладів: чи відчуває він дитину, чи готовий дослухатися, підтримати, пояснити. І якщо студент відчуває власну неспроможність працювати з дітьми, то після першого чи другого курсів матиме можливість перевестись на інші спеціальності. А не так, як зараз відбувається у вищих педагогічних закладах, коли на активну педагогічну практику студент виходить на третьому-четвертому курсах, і практично, наприкінці навчання, з'ясовує для себе, що займається не своєю справою. Тобто сама побудова практичної підготовки майбутніх вчителів заздалегідь спрямована на допуск до роботи з дітьми значного відсотку невмотивованих, без педагогічного таланту молодих людей, які самі страждають від того, що займаються не своєю справою, і що саме найгірше – відбивають бажання вчитися у дітей. Отже, слід змінювати структуру побудови вищої педагогічної освіти, яка має сприяти тому, щоб до дітей йшли найкращі

молоді фахівці, які мають спорідненість до педагогічної праці. Лише забезпечення освітньої галузі духовно збагаченими, педагогічно талановитими особистостями, з якісною професійною підготовкою, може призвести до позитивних зрушень у цій сфері. Отже, на шляху до спорідненої праці дитини ми маємо забезпечити спорідненого до педагогічної діяльності вчителя.

Для того, щоб людина могла займатися спорідненою працею, потрібно прикласти чимало зусиль, адже вона має спочатку знайти свою працю, а далі отримати умови для власного розвитку в обраному напрямі, і врешті решт – можливість присвятити себе цій праці. Особливо актуально ця проблема виглядає, коли мова заходить про дитину, яка ще не має достатнього життєвого досвіду і потребує кваліфікованої допомоги з боку педагогів. І тут ми маємо знову наголосити на особливості педагогічної спеціальності, бо допомогти дитині у цій непростій ситуації може лише духовно багата, педагогічно обдарована, творча особистість педагога. Як казав А. Дистервег: «Як ніхто не може дати іншому того, чого не має сам, так не може розвивати, виховувати і навчати той, хто сам не є розвинутим, вихованим, освіченим» (Дистервег, 1956, с. 74). Якщо є у педагога моральність, духовність, творчість, то він зможе ці якості передати своїм вихованцям, а якщо ні – то це невдоволені, знервовані і часто занедбані судьми. Тому нам важливо педагогічну професію підняти на вищий рівень. Держава має створити, через добір талановитих педагогів, основу для розквіту талантів майбутнього покоління.

У байці «Собака та кобила» Г.С. Сковорода каже: «...коли немає спорідненості, тоді скажи, що може дати досконале навчання? Слово *perfectus* означає те саме: веде до досконалості чи завершення. Адже кінець, як у кільці, завжди з'єднаний зі своїм початком, залежить від нього, як плід від свого сімені. Варто знати те, що світлиця без фундаменту та стін покрівлю своєю не зможе увінчатись» (Сковорода, 1994, с. 112-113). Розглядаючи дане висловлювання через призму освітньої системи, маємо вдосконалювати механізми пошуку спорідненої праці для кожної дитини. Цю спорідненість має відчутти і знайти педагог – це фундамент майбутньої особистості. Без цього всі наші зусилля не дадуть бажаного результату. Без спорідненості ми не зможемо досягти досконалості і гарного завершення розпочатої справи. «Жодна наука не може навчити орла літати, яблуню – родити яблука, цього «навчила» їх сама природа; треба тільки захистити яблуню від свиней і гусені, а людей – від різних суспільних пороків, відкрити шлях до вільного розвитку внутрішніх задатків кожної людини». (Сковорода, 1961, с. 122). У подальшому означена думка ще більш поглиблюється і спрямовується до творчих засад. «Без природи – як на

манівцях: чим далі йдеш, тим більше заплутуєшся. Природа – вічне джерело бажання. Ця ж воля (за прислів'ям) гірша всілякої неволі. Вона тягне до вузького досвіду. Досвід – батько мистецтва, знання та звички. Звідси народились усі науки, і книги, і вправності» (Сковорода, 1994, с. 112).

Але знайти споріднену працю дитині й допомогти її становленню, створюючи відповідні умови, не означає, що проблема повністю вирішена. Потрібно ще й розуміння, й підтримка намагань дитини у власному сімейному та соціальному середовищі. Поясню цю думку на прикладі. Навчався у мене учень, з яким довелося працювати в початковій школі, який дуже захоплювався співом. І слід сказати, що до співу у нього був талант, він ставав переможцем дитячих конкурсів вокалістів не лише в Одесі і Києві, але й за кордоном, його запрошували навіть виступати у Ватикані перед головою католицької церкви Папою Римським Іваном Павлом II. Дитина мріяла співати на професійній сцені і докладала для цього багато зусиль. Після шостого класу наші шляхи розійшлися. Через декілька років, зустрівши його матір, запитав про подальшу долю хлопця. Мати відповіла, що хлопець хотів поступати до консерваторії на вокальне відділення, але вони з батьком наполягли, щоб він поступив на юридичний факультет, тому що вокаліст – це малодохідна спеціальність. Такою відповіддю був вражений! Не знаю, чи вийде з цієї молодого людини гарний юрист, а дитячу мрію було поховано. З цього приводу приходять на думку слова Г.С. Сковороди: «Що є болісніше, ніж купатись у багатстві та смертельно мучитись з того, що не маєш спорідненої праці? Немає гіршої муки, як хворіти думками, а думками хворієш, коли позбавлений спорідненої праці. І немає нічого радіснішого, аніж жити за призначенням» (Сковорода, 1994, с. 123). Наведений приклад показує, що крім знаходження спорідненої праці, створення умов для розвитку таланту дитини, слід ще проводити ґрунтовну роботу із батьками, які, безумовно, бажать добра своїй дитині, але часто не розуміють елементарних речей. І у таких випадках педагоги мають пояснювати їм, що бути щасливим – це «знайти самого себе» (там само, с. 340). Адже, якщо людина займається не своєю справою, навіть маючи гарні статки, то за словами Г.С. Сковороди: «...чи є бідніший серед живих від того чоловіка, який не впізнав, що для нього найкраще й найбажаніше?» (там само, с. 337).

Як вже наголошувалося, інформаційне суспільство висуває до освіти вимоги, щодо акцентування уваги на набутті дитиною навичок творчого мислення, формування якого можливо лише при зацікавленому ставленні до власної діяльності. І тут виникає закономірне запитання: чи готова наша

освітня система до виховання, а соціальне середовище до сприйняття творчих особистостей?

У світі зрозуміли, що майбутнє нації визначає її творчий потенціал. Ми маємо усвідомлювати, що відсутність творчих особистостей, здатних йти на ризики, є великою перешкодою для розвитку суспільства. На жаль, сучасна освітня система, та й взагалі суспільна думка України, ще не в повній мірі готові до виховання та сприйняття творчої особистості. У нашому навчально-виховному процесі все ще налаштовані працювати в напрямку розвитку інтелекту й не бажають бачити той «басейн енергії», як казав З. Фрейд, який дає натхнення й високі результати, який ґрунтується на емоціях і почуттях та є основною творчого процесу. Творчість у більшості своїй пов'язана із незадоволенням: чи то незадоволення засобами відображення світу, чи то рівнем розвитку знань у тій чи іншій галузі, тобто ми бачимо тісний зв'язок творчості з емоційною сферою. Зв'язок творчості та незадоволення існуючим станом речей призводить до того, що діяльність творчих людей сприймається як фактор, який порушує спокійну течію життя. Це часто стає причиною непорозумінь, як у процесі навчання, так і на виробництві. Адже простіше і спокійніше керувати людьми, які лише виконують накази й діють у зазначених рамках. Творча особистість не вписується у ці межі, тому створює додаткові незручності для певної категорії керівників. Отже, виникає потреба у підготовці такого керівного складу, який би розумів користь для виробництва і суспільства творчих особистостей, міг знаходити таких людей і створювати умови для максимального використання їх творчого потенціалу.

Слід наголосити, що і раніше часто активно розглядалася думка про необхідність підтримувати талановитих дітей та сприяти їх творчому розвитку, але в сучасних умовах питання поставлено більш кардинально – шукати таланти кожної дитини і у подальшому створювати умови для її розвитку. Це є суттєвою відмінністю на сучасному історичному етапі.

Споріднена праця – це основа творчого розвитку дитини, адже тільки у такій праці людина працює із задоволенням, відчуває себе затребуваною і отримує позитивні емоції. У «Розмові п'яти подорожніх про істинне щастя в житті» Г.С. Сковорода підіймає цю педагогічну проблему, а саме, виховання творчої особистості.

*«Григорій – Чи можуть усі люди бути живописцями й архітекторами?
Афанасій – Аж ніяк не можуть.*

Григорій – Тобто не тут щастя. Бачиш, що до цього шлях відслонено не кожному» (Сковорода, 1994, с. 334). Безумовно, що не кожна людина зможе займатися архітектурою чи живописом, тоді виникає закономірне питання: а як же знайти споріднену працю для кожної людини? Виконання

означеного завдання акцентує увагу на потребі суттєвого посилення діагностичної ланки у роботі навчальних закладів, починаючи з дошкільних, де мають бути забезпечені можливості виявлення та розвитку природних нахилів і здібностей дитини, і закінчуючи вищими, які б дозволяли конкретизувати і поглиблювати навички до спорідненої праці майбутнього фахівця. Тобто йдеться про поступову вибудову індивідуальної траєкторії розвитку кожної дитини. Таким чином, підтверджуються слова Г. С. Сковороди: «З різними природними нахилами й життєвий шлях різний. Одначе всім їм один кінець – чесність, мир та любов» (Сковорода, 1994, с. 105). Отже, для того щоб дитина мала можливість отримати якісну освіту, ми маємо акцентувати увагу на структурі, яка б допомогла їй «знайти» свою споріднену працю. І тут слід сказати, що зародки такої структури у нас вже існують – це система позашкільних освітніх закладів, яку потрібно модернізувати і забезпечити сучасною базою діагностування.

Щодо пошуку та виховання талантів у сучасних умовах, то слід звернути увагу на освітні заклади та наголосити на особливій ролі у цьому процесі закладів позашкільної освіти, які ще називають домами дитячої творчості, наголошуючи на відмінності завдань, які стоять перед ними у порівнянні із загальноосвітніми школами. Загальноосвітня школа має давати знання (вчити читати, писати, рахувати та ін.), тому вона обмежена у можливостях творчого розвитку особистості дитини, у порівнянні із закладами позашкільної освіти.

Позашкільна освіта – це невід’ємна складова системи освіти, але її основне завдання – розвивати творчість і креативність дитини та сприяти процесам соціалізації. Саме на цю структуру покладаються великі сподівання щодо пошуку та розвитку творчих талантів. Адже саме у позашкільні сконцентровані потужні вокально-хорові та танцювальні колективи, центри дослідження та розведення рослин, гуртки комп’ютерного дизайну, робототехніки, дитячі радіо- та телестудії, інтернет-газети та ін.

Багаторічна робота позашкільних закладів освіти сприяла тому, що тут сконцентровані найкращі педагогічні кадри і ресурси з різних напрямків і спеціалізацій. І ми бачимо доцільність того, щоб саме в одному дитячому центрі була така концентрація, ніж розпоршувати ресурси по різних освітніх закладах. Маючи значний кадровий потенціал та зразкові творчі колективи, така форма освіти має додаткові можливості не лише для того, щоб допомогти дитині знайти власні здібності, створити умови для їх розвитку, але й забрати дітей з вулиці, від смартфонів та інтернету,

забезпечуючи можливість займатися сродною працею у вільний від шкільних занять час та виховувати творчі особистості.

Як стверджують представники правоохоронних органів, більшість неповнолітніх правопорушників складають діти, які не задіяні у цікавій для себе діяльності (сродній праці). Нещодавно телевізійні новини показали підлітка, якого декілька разів затримувала поліція через те, що він викрадав чужі авто. На запитання, чому він це робить, хлопець відповідав, що йому подобається їздити на авто. А тепер уявіть собі, що ця дитина, яка у школі не змогла знайти себе, отримала можливість навчатися у гуртку з керування та ремонту транспортного засобу. По-перше, якого гарного фахівця ми б змогли отримати, а по-друге, скількох людей (власників авто, поліцейських, батьків та ін.) уберегли від подібних дитячих витівок.

Чому так трапляється? Якщо дитина погано навчається, поводиться, не відвідує навчальний заклад та ін., іншими словами, їй не цікаво в умовах школи, ми маємо допомогти їй знайти власні інтереси, власну споріднену справу (заняття спортом, моделюванням, туризмом, музикою та ін.). Лише через зацікавленість ми можемо повернути і дисциплінованість, і цілеспрямованість в навчальному процесі. Немає поганих дітей, є несумлінні батьки, вихователі, педагоги, які недостатньо серйозно ставляться до покладених на них обов'язків і до дитячих проблем.

Висновки і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Розглянувши погляди Г. С. Сковороди, щодо спорідненої праці у контексті викликів інформаційного суспільства, ми маємо констатувати:

- виклики інформаційного суспільства гостро поставили перед освітньою сферою проблему ефективного пошуку спорідненої праці, як одного з інструментаріїв розвитку інноваційного творчого мислення у майбутнього покоління;

- вирішення питання пошуку спорідненої праці має розглядатися, починаючи з підготовки майбутніх вчителів, і через них, як носіїв якісної освіти, запроваджуватися в учнівське середовище;

- використовуючи більш гнучкі поєднання теоретичного і практичного навчання, застосовуючи систему професійно-спрямованих педагогічних практик, потрібно реформувати систему підготовки майбутніх педагогів, дбайливого зрощуючи спорідненого до педагогічної діяльності вчителя;

- пріоритетом у роботі освітньої системи має стати пошук талантів кожної дитини і створення умов для їх подальшого розвитку.

Література

1. Бойко А. Освіта в інформаційному суспільстві: очікування і виклики. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*, 2015. Вип. 63. С. 164-173.
2. Дистервег А. Назначение и цель жизни человека: Избранные педагогические сочинения. М.: Учпедгиз, 1956. С. 67-79.
3. Куцупал С. В. Освіта в інформаційному суспільстві: діалектика, традиції та інновації. *Філософія і політологія в контексті сучасної культури*, 2011. Вип. 2. С. 233-238.
4. Панченко Л. М. Вища освіта в інформаційному суспільстві: трансформація освітніх потреб. *Вісник Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С.Сковороди. Філософія*, 2015. Вип. 44. С. 185-197.
5. Пиголенко І. В. Інтернет-технології як засіб формування ціннісних орієнтацій студентства на шляху до інформаційного суспільства (на прикладі НТУУ "КПІ"): дис. ... канд. філософ. наук: 09.00.10. Київ, 2007. 17 с.
6. Сковорода Г.С. Басни Харковския: Твори. В 2-х т.- Київ, АН УРСР, 1961. Т.1. С. 104-150.
7. Сковорода Г. С. Твори у двох томах. Поезії. Байки. Трактати. Діалоги: Український науковий інститут Гарвардського університету, Національна Академія наук України, К. : 1994. Т. 1. 527 с.
8. Толоконнікова Н. Шкільна освіта в інформаційному суспільстві. *Обрії*, 2014. № 2. С. 27-29.
9. Top-10 найпрестижніших професій в Україні. Інфографіка. URL: http://tvoemisto.tv/news/yaki_profesii_uviyshly_do_top10_nauprestyzhnishyh_v_ukraini_infografika_74461.html (дата звернення 12.06.2022)

References

1. Boiko, A. (2015). Osvita v informatsiinomu suspilstvi: ochikuvannia i vyklyky [Education in the information society: expectations and challenges]. *Humanitarnyi visnyk Zaporizkoi derzhavnoi inzhenernoi akademii*, Vyp. 63. S. 164-173 (ukr).
2. Dysterveg, A. (1956). Naznachenie i tsel zhyzni cheloveka: Izbrannnye pedagogicheskie sochinenia [Purpose and goal of human life: selected pedagogical works]. Moskva. Uchpedgiz, S. 67-79 (rus).
3. Kutsepal, S. V. (2011). Osvita v informatsiinomu suspilstvi: dialektyka, tradytsii ta innovatsii [Education in the information society: dialectics, traditions and innovations]. *Filosofiiia i politolohiia v konteksti suchasnoi kultury*. Vyp. 2. S. 233-238 (ukr).
4. Panchenko, L. M. (2015). Vyshcha osvita v informatsiinomu suspilstvi: transformatsiia osvitynykh potreb [Higher education in the information society: the transformation of educational needs]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu im. H.S.Skovorody. Filosofiiia*. Vyp. 44. S.185-197 (ukr).
5. Pyholenko, I. V. (2007). Internet-tekhnologii yak zasib formuvannia tsinnisnykh oriiantsii studentstva na shliakhu do informatsiinoho suspilstva (na prykladi NTUU

- “KPI”) [Internet technologies as a remedy of forming the value orientations of students on the way to the information society (on the example of NTUU "KPI")]: dys. ... kand. filosof. nauk: 09.00.10. Kyiv. 17 s. (ukr).
6. Skovoroda, H. S. (1961). *Basny Kharkovskyya: Tvory. V 2-kh t.* [Kharkiv fables: Works. In 2 volumes]. Kyiv, AN URSR. T.1. S. 104-150 (ukr).
  7. Skovoroda, H. S. (1994). *Tvory u dvokh tomakh. Poezii. Baiky. Traktaty. Dialohy* [Works in two volumes. Poetry. Fables. Treatises. Dialogues]. Ukrainykyi naukovyi instytut Harvardskoho universytetu, Natsionalna Akademiia nauk Ukrainy, T.1. K. (ukr).
  8. Tolokonnikova, N. (2014). *Shkilna osvita v informatsiinomu suspilstvi* [School education in the information society]. *Obrii. No. 2.* S. 27-29 (ukr).
  9. Top-10 naiprestyzhnishykh profesii v Ukraini. Infografika [Top 10 most prestigious professions in Ukraine. Infographics]. Retrieved from: http://tvoemisto.tv/news/yaki_profesii_uviyshly_do_top10_nayprestyzhnishykh_v_ukraini_infografika_74461.html (date of appeal: 12.06.2022) (ukr).

RELATED WORK AS A COMPONENT OF THE EDUCATIONAL POLICY OF THE INFORMATION SOCIETY

M. M. Bukach

The article is devoted to the implementation of the educational ideas of the Ukrainian philosopher H. S. Skovoroda in the information society. The author focuses attention on one of the leading educational ideas of the philosopher, in particular, “related work”, which in the latest technologies, reveals promising areas for educational development. The challenges of the information society in the field of education, which are associated with a significant increase in the flow of information, have led to fundamental changes in both the work of teachers and children's education.

The technology integration into mental activity, opening new ways for innovative creative thinking, expanding opportunities for independent search and learning, at the same time caused an increase in demand for quality educational services, which affected the need to rethink the training of teachers.

It is important to consider education as a special field, both for the development of the country and for personal development. Based on this, the “related work” should be considered at the stage of training future teachers, and through them, as carriers of quality education, to implement “related work” into the process of direct cooperation with the child.

Related work is considered not only as an opportunity to solve the problem of improving the quality of educational staff but also as a basis for forming the creative personality of the teacher. The article emphasizes the need for careful development of teacher's involvement in pedagogical-related activities, through a more effective combination of theoretical and practical training, through a system of professionally oriented pedagogical practices, so that the first-year students can feel engaged in “related work”.

The article raises the issue of finding the talents of each child and creating conditions for their further development, which is a significant difference from those approaches that were considered in previous stages of the educational system.

The study used theoretical methods of analysis, synthesis, and analogy, as well as empirical methods of observation and study of products of activity. The results indicate the need for more careful consideration of the problem

Key words: *H. S. Skovoroda's educational ideas, information society, related work, teacher-related to pedagogical activity, creative personality.*

Букач Микола Миколайович – доктор педагогічних наук, професор, кафедра освітньої політики, «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради» (м. Одеса, Україна). E-mail: nbukach@gmail.com

Bukach Mykola Mykolaiovych – Doctor of Pedagogy, Professor, Department of Educational Policy, “Odesa Academy of Continuous Education for Odesa Oblast” (Odesa, Ukraine). E-mail: nbukach@gmail.com